

Darja Kobal Grum (ured., et al.) "Bivanja samopodobe". Ljubljana, i2. 2003, str. 207.

Knjiga "Bivanja samopodobe" D. Kobal Grum s soavtoricama S. Ucman in N. Leskovšek obravnava več vidikov človekove osebne samopodobe v postmoderni. Samopodoba je množica odnosov, ki jih posameznik zavestno ali nezavedno vzpostavlja do samega sebe. V te odnose vstopa postopno s pomočjo občutij, predstav, vrednotenj in ocen samega sebe, ki jih razvija v tipičnih socialnih situacijah od rojstva dalje. Vse to povezuje z vrednotami okolja in z njimi usmerja svoje ravnanje. Samopodobo identificiramo tudi z dušo, sebstvom in samozavestjo, samospoštovanje pa pomeni njeno emocionalno jedro.

Sodobni človek se mora vedno hitrejšim spremembam v družbi fleksibilno prilagajati. To ga vodi v osebno identitetno skrpanost (fr. *bricolage*, angl. *patchwork*) in ne več do integrativne osebnosti kot smo si jo predstavljali še v polpreteklem obdobju, v katerem je bila identiteta osebnosti še trdno jedro. Tudi v prihodnosti ne bo bolje, saj se napoveduje takšno stanje kot edina alternativa za človeka 21. stoletja. Vprašanje je, ali si je še smiselno postavljati edukacijske cilje integrativne in skladne osebnosti, ali pa je zaradi nedosežnosti teh ciljev postalo tudi njegovo zastavljanje odveč. Pred vsakim poglavjem so ilustracije, ki prikazujejo človekovo mrežno skrpanost v različnih oblikah. Na koncu knjige sta dodani imensko in stvarno kazalo, ki olajšujeta branje.

Predgovoru avtorice D. Kobal Grum sledijo poglavja "v teoriji" (D. Kobal Grum, S. Ucman) s podpoglavjema "Samopodoba in samospoštovanje med topičnimi razsežnostmi osebnosti" in "Preplet modelov samopodobe"; "V mladostništvu" (D. Kobal Grum), ki vključuje samopodobo dijakov različnih narodnosti po evropskih in naših raziskavah; "V krogu nasilja (D. Kobal Grum, N. Leskovšek)", ki vključuje opredelitev nasilja in nasilja moškega nad žensko ter "samopodobo žensk, ki so doživljale nasilje"; "V igri" (S. Ucman, D. Kobal Grum) s podpoglavjema "Kdo je igralec" in "kakšen je igralec"; in "v vrtincu lastne usode" (D. Kobal Grum), ki ga razdeli na tri dele "Interpersonalne in intrapersonalne razlike v samopodobi", "Individualizacija" in "Skrpana

samopodoba". V teh poglavjih se avtorice zavzemajo za rešitev, ki je v iskanju ravnotežja v koeksistenci različnih, celo medsebojno izključujočih oblik samopodobe. Fleksibilno prilagajanje spremenljivim situacijam je danes nujnost samoohranitve. Vendar pa to vodi v skrpanost. Poti nazaj k stabilni samopodobi, ki bi bila utemeljena v tradiciji, ni. Obstaja pa stalna nevarnost, da posamezniki zaradi neuspešnega reševanja življenjskih problemov in konfliktov v svojih vlogah raztreščijo. Vsak mora svojo samopodobo sam nenehno popravljati, izpopolnjevati, ker se mu sicer sproti sesuva. Čim nižja pa je njegova/njena samopodoba, bolj je osebnost razsuta, raztreščena.

Samopodobe posebnih družbenih skupin so se doslej oblikovale po kulturnih vzorcih, ki vsebujejo tudi njihove mehanizme delovanja. Tako imajo ženske imajo pretežno soodvisno - altruistično, moški pa neodvisno - egocentrično samopodobo. Na Vzhodu prevladuje zaradi kolektivističnih vrednot soodvisna samopodoba, na Zahodu pa zaradi individualnih neodvisna. V socializmu je prevladovala soodvisna samopodoba, v (post)tranziciji pa neodvisna. Nevarno za soodvisno samopodobo je, da se v skrajnosti uveljavlja na škodo sebe, nevarno za neodvisno pa je, da vodi v egoizem in osamljenost. Zaradi teh skrajnostih nastajajo deviantni pojavi alkoholizma, depresije, agresije, kriminala, samomora itd. Zato je smiselno, da so avtorice raziskale razvojno stanje samopodobe na družbenih skupinah, ki so deviacijam najbolj izpostavljene.

Rezultati raziskav se nanašajo na primerjavo slovenske mladine z britansko, ženske kot žrtve nasilja in stališča študentov igralske akademije. Naša mladina ima nižjo samopodobo kot britanska ali francoska. Ženske kot žrtve nasilja nimajo visoke samopodobe in pogosto predolgo vztrajajo v neustreznem partnerstvu z moškimi, kar pripisujemo ohranjanju njihovega patriarhalnega vzorca obnašanja. Feministična gibanja skušajo doseči neodvisno samopodobo žensk. Igralci se čutijo kot nosilci kulturne nacionalne identitete. Pogosto jih presojava po njihovih igranih stereotipih, kar pa ni ustrezno. Dejansko pa igralci nimajo tako visoke samopodobe kot bi pričakovali.

Tudi glede na prikazane empirične rezultate posameznih družbenih skupin v knjigi "Bivanje samopodobe" bi lahko ugotovili, da Slovenci nimamo dovolj visoke tako

neodvisne kot soodvisne samopodobe v primerjavi z drugimi razvitimi evropskimi državami in da bi bilo treba to spoznanje vključiti v oblikovanje naše politične razvojne vizije pri vstopu Slovenije v EU in NATO.